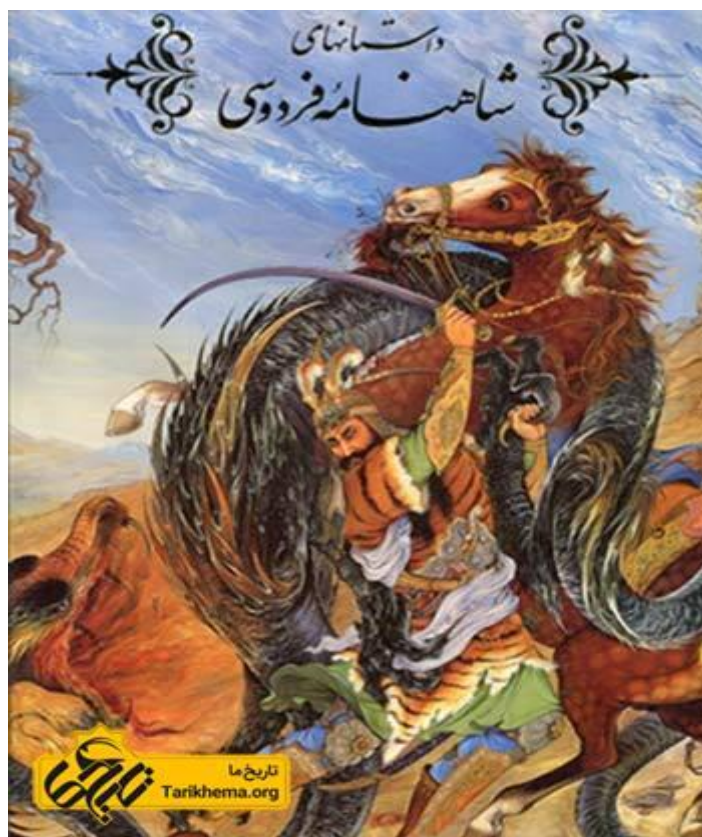

زندگی نامه فردوسی - دوران کودکی و نوجوانی (متولد ۳۲۹ قمری ، بهمن ماه - و در پایان زمستان ۴۱۶ قمری چشم از جهان فرو بست).

درباره دوران کودکی و جوانی فردوسی نه خود شاعر سخنی گفته، و نه در بن‌مایه‌های کهن جز افسانه و خیال‌بافی چیزی به چشم می‌خورد. با این حال از دقت در ساختار زبانی و بافت تاریخی - فرهنگی شاهنامه، می‌توان دریافت که او در دوران پرورش و بالندگی خویش از راه مطالعه و ژرف نگری در سروده‌ها و نوشتارهای پیشینیان خویش سرمایه کلانی اندوخته که بعدها دست مایه او در سرایش شاهنامه شده است. هم‌چنین از شاهنامه **وزندگی نامه فردوسی** این گونه برداشت کرده‌اند که فردوسی با زبان فارسی، عربی و دیوان‌های شاعران عرب و نیز با زبان پهلوی آشنا بوده است.

آنچه در پیشگفتار بایسنقری با نام فردوسی همراه است که او دهقان زاده بود لیکن از آغاز زندگی در دوران پشتیبانی سامانیان از زبان فارسی، و هم زمان با هویت طلبی ایرانیان در میان ایرانیان زندگی سپری کرده و با شناخت و آشنائی با حکمت خسروانی در تنظیم شاهنامه، فرهنگ و تاریخ باستان ایران را با فرهنگ ایران پس از اسلام پیوند داده است.

سروده‌های فردوسی

کودکی و جوانی فردوسی در زمان سامانیان سپری شد. شاهان سامانی از دوستداران ادب فارسی بودند. آغاز سرودن شاهنامه فردوسی بر پایه شاهنامه ابومنصوری از میان داستان‌های شاهنامه که گمان می‌رود در زمان جوانی وی گفته شده باشد می‌توان داستانهای بیژن و منیژه، رستم و اسفندیار، رستم و سهراب، و داستان سیاوش را نام برد.

فردوسی بخشی از داستانهای ملی ایران را که دقیقی شاعر پارسی زبان قرن سوم حماسه سرائی کرده بود در اثر خود گنجانده است و از طرفی اشعار حماسی شاعر پارسی گوی بلخ با نام احمد عنصری بلخی نیز در به نظم آوردن شاهنامه فردوسی اثر گذار بوده است.

آنچه فردوسی به آن پرداخته است جدا از جنبه شعری و افسانه‌ای، سرچشمه خرد و سرمایه تمام خوبی‌ها است. او بر این باور است که آدمی با خرد، نیک و بد را از یکدیگر باز می‌شناسد و از این راه به نیک بختی این جهان و رستگاری آن جهان می‌رسد.

سرودن شاهنامه

شاهنامه پرآوازه‌ترین سروده فردوسی و یکی از بزرگ‌ترین نوشته‌های ادبیات کهن پارسی است. فردوسی سرودن شاهنامه را در حدود سال ۳۷۰ هجری قمری آغاز کرد و سر انجام آن را در تاریخ ۲۵ سپندارمذ (اسفند ماه) سال ۳۸۴ هجری قمری (برابر با ۳۷۲ خورشیدی) با این ابیات به انجام رساند:

سر آمد کنون قصه یزدگرد

به ماه سفندارمذ روز ارد

ز هجرت سه صد سال و هشتاد و چار

به نام جهان داور کردگار

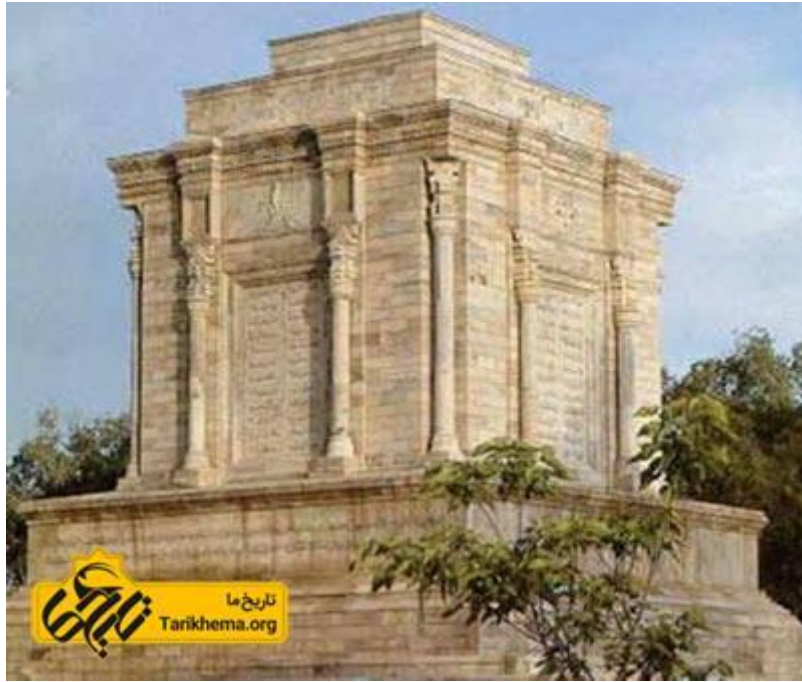
چو سال اندر آمد به هفتاد و یک

همی زیر بیت اندر آرم فلک

ز هجرت شده پنج هشتاد بار

به نام جهان داور کردگار

فردوسی شاهنامه را در شش یا هفت دفتر به دربار سلطان محمود غزنوی فرستاد. به گفته خود فردوسی، سلطان محمود «نکرد اندر این داستانها نگاه» و پاداشی هم برای وی نفرستاد. پس از این رویداد تا پایان زندگانی، فردوسی بخش‌های دیگری را نیز به شاهنامه افزود که بیشتر در گله و انتقاد از محمود و تلخ کامی سراینده از اوضاع زمانه بوده‌است. در روزهای پایانی زندگی، فردوسی سن خود را هفتاد و شش ساله یاد کرده است.

آرامگاه فردوسی در شهر توس

بزرگداشت و گرامیداشت فردوسی

در ایران روز ۲۵ اردیبهشت به نام روز بزرگداشت فردوسی نامگذاری شده است هر سال در این روز آیین‌های بزرگداشت فردوسی و شاهنامه در دانشگاه‌ها و نهادهای پژوهشی برگزار می‌گردد.

پی افکندم از نظم کاخی بلند که از باد و باران نیابد گزند

بنام خداوند جان و خرد کز او برتر اندیشه برنگذرد